

Bemærkninger til forslaget

Forslaget er en uændret genfremsættelse af beslutningsforslag nr. B 85 fra folketingsåret 1996-97 (Folketingstidende, Folketingets forhandlinger, side 3411 og 7070, tillæg A side 2981 og 2982, tillæg B side 7070.

Det må være en grundlæggende ret, at arbejdsgivere og lønmodtagere frit kan slutte sig sammen og oprette arbejdsgiverforeninger og fagforeninger efter eget valg til varetagelse af deres økonomiske og sociale interesser.

Omvendt må det også stå enhver frit for at undlade at melde sig ind i disse foreninger.

Efter at et flertal af danskere har stemt ja til Maastriicht-Traktaten, er Danmark samtidig omfattet af EU's sociale pagt, og heraf fremgår det netop, at det står enhver frit for, om man vil være medlem af en faglig organisation eller ej.

Der er al mulig grund til aktivt at støtte denne holdning. Med mellemrum er der i Danmark arbejdsmæssige konflikter og blokader, der drejer sig om, hvorvidt personer skal være medlem af en faglig organisation eller ej, og hvorvidt det skal være en bestemt faglig organisation eller ej. Disse konflikter er ikke forenelige med EU's sociale pagt, § 7.1 vedtaget på Strasbourg-topmødet den 9. november 1989 af stats- og regeringscheferne fra 11 medlemslande i en erklæring, hvori de tilsluttede sig ordlyden af Fællesskabspagten om arbejdstagernes grundlæggende arbejdsmæssige og sociale rettigheder.

Danmark har et problem i forhold til Den Europæiske Socialpagt, der hører under Europarådet. Europarådet har indledt klageprocedure mod Danmark for overtrædelse af pagten. Komitéen af uafhængige eksperter, der er kontrolorgan, som skal påse, at medlemslandene efterlever pagtens bestemmelser, har fastslået, at den negative foreningsfrihed ikke er tilstrækkeligt beskyttet i dansk lovgivning. Ekspertkomitéen konkluderer, at socialpagtens art. 5 er overtrådt, så længe eksklusivaftaler er tilladt i den private sektor.

Regeringen må derfor aktivt sikre, at EU's regler også på dette område overholdes. Det kan ikke være meningen, hvis regeringen opfatter EU som et tagselvord, hvor man kan tage det, man synes om, og derefter lade resten ligge.

Derfor er det også nødvendigt, at regeringen forholder sig til de konflikter, der er på arbejdsmarkedet, ud fra en EU-synsvinkel og ikke kun gennem LO's farvede briller.

Regeringen må være neutral ved arbejdskonflikter og aktivt arbejde for, at Danmark overholder bestemmelserne i EU's sociale pagt.

Eksklusiv- og fortrinsklausuler er et betydeligt problem på det danske arbejdsmarked. Mindst 200.000 lønmodtagere er tvangsindmeldt i bestemte faglige organisationer som følge af eksklusiv- og fortrinseklausuler. Der findes ingen præcis opgørelse over antallet af lønmodtagere, der er underlagt en eksklusivaftale. Arbejdsmarkedsforskerne har ikke interesseret sig for problemet. Forslagsstillerne skønner, at mere end 200.000 ansatte er tvangsindmeldt i en faglig organisation som følge af en eksklusivaftale.

Aftalefriheden påberåbes ofte i forbindelse med indgåelse af eksklusivaftaler. Arbejdsgiverne må sige nej til eksklusivaftaler. Imidlertid må det konstateres, at aftalefriheden kun er teoretisk. Uorganiserede arbejdsgivere trues ofte til at indgå overenskomster med eksklusivaftaler. Dette sker ved trussel om anvendelse af kampskridt for at få en overenskomst med eksklusivaftale.

Eksklusivaftaler er i strid med menneskerettighederne. I henhold til Den Europæiske Menneskerettighedskonventions art. 11 har enhver ret til frit at deltage i fredelige forsamlinger og til foreningsfrihed. Spørgsmålet om den negative foreningsfrihed blev første gang prøvet i sagen »Young, James og Webster EMD 44« også kaldet »British Rail«. Dommen angik tre jernbanefunktionærer, der havde været ansat ved den britiske jernbane. Efter deres ansættelse indgik arbejdsgiveren en aftale med tre fagforeninger, hvorefter medlemskab af en af disse var en betingelse for ansættelsen ved jernbanerne. Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol (EMD) fandt, at der forelå et indgreb i strid med EMRK, art. 11, eftersom afskedigelse med tab af eksistensgrundlag til følge var en særlig form for tvang, der ramte selve kernen af den frihed, der er garanteret i art. 11. EMD lagde ligeledes vægt på, at der er tale om »bristede forudsætninger«, da der ikke fra statsbanernes side var stillet krav om med-